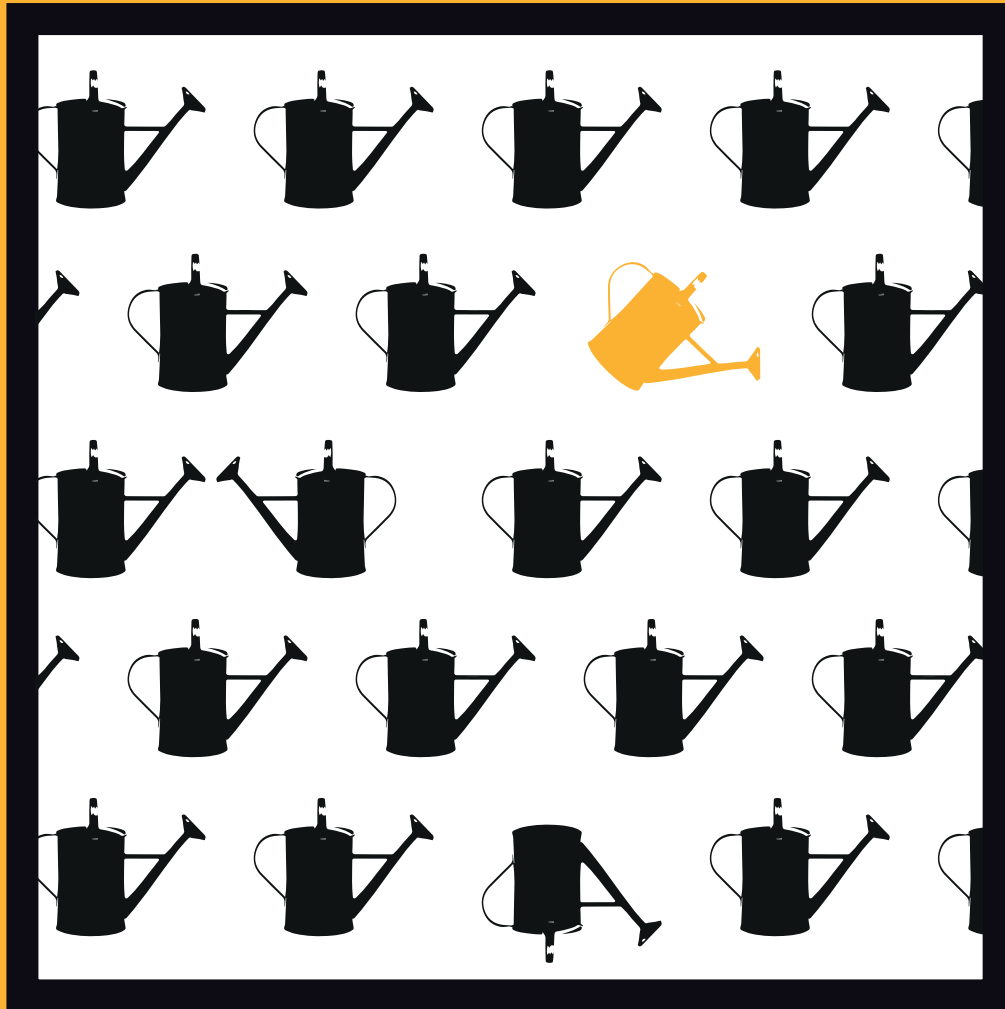

DIAGNOSI

L'ACCÉS I L'ÚS DE LES FINANCES ÈTIQUES PER PART DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

**OBSERVATORI
DE LES FINANCES ÈTIQUES**

DIAGNOSI

**L'ACCÉS I L'ÚS
DE LES FINANCES ÈTIQUES
PER PART DE L'ECONOMIA
SOCIAL I SOLIDÀRIA**

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

Juliol 2024

Resum executiu	3
1. INTRODUCCIÓ	5
2. ANTECEDENTS I OBJECTIUS DE L'INFORME	7
3. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA I QUALITATIVA	9
3.1. Aproximació quantitativa	9
3.3. Aproximació qualitativa	14
4. APROFUNDIMENT EN EL COMPORTAMENT DE LES ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA I EL SEU ÚS DE LES FINANCES ÈTIQUES	17
4.1. Nota metodològica	17
4.2. Ús de les FFEE per tipus de servei i relació amb territori	19
4.3. Ús de les Finances Ètiques per tipus de servei i relació amb la família de l'ESS ..	23
5. ANÀLISI D'OBSTACLES I REPTES PER A L'ÚS DE LES FINANCES ÈTIQUES	27
5.1. Operativa bancària	27
5.2. Accés a finançament	29
5.3. Estalvi i inversió	31
6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	33

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques – Núm. 13

Coordinat per: FETS – Finançament Ètic i Solidari

En agrupació amb: Fundació Coop57, Fundació Seira, Associació Oikocredit Catalunya i Fundació Finances Ètiques, Activisme i Economia Crítica

Elaboració: Xarxa d'Economia Solidària (XES)

Autors: Rubèn Suriñach Padilla i Marc Becat Busquet

Disseny i maquetació: Muntsa Busquets

Correcció: Montse Pallarés

Amb el suport de: Ajuntament de Barcelona

 Aquesta obra ha estat elaborada sota una llicència Creative Commons. Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0.

Aquest informe s'ha elaborat en el marc del projecte «Potenciant els vincles de les finances ètiques i solidàries amb les entitats de l'ESS de la ciutat» aprovat a la convocatòria Enfortim l'ESS 2023. Els continguts d'aquest document són responsabilitat exclusiva de FETS i, en cap cas, no poden considerar-se com l'opinió de l'Ajuntament de Barcelona.

RESUM EXECUTIU

L'objectiu d'aquest informe és **analitzar el grau d'utilització de les Finances Ètiques (a partir d'ara, FFEE) per part de les entitats de base de l'Economia Social i Solidària (ESS) per tal d'identificar-ne els obstacles i els reptes i assolir un major ús i una generalització d'aquestes en el sector.**

Per aconseguir aquest objectiu i aprofundir en la diagnosi, s'ha fet servir una combinació de metodologies, tant quantitatives com qualitatives.

→ Fase 1: Anàlisi quantitativa global

S'han analitzat els indicadors d'ús de les FFEE de les 1.101 iniciatives que consten a la base de dades conjunta de Pam a Pam i de Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària, per obtenir un primer esbós general de l'ús de les FFEE per part de l'ESS.

→ Fase 2: Anàlisi qualitativa

S'han analitzat els camps de text –recollits a les entrevistes fetes per Pam a Pam per avaluar els projectes que apareixen al seu mapa– de les 280 entitats que tenen menor puntuació en referència als indicadors de les FFEE, per obtenir un primer esbós de l'ús de les FFEE.

→ Fase 3: Enquesta específica

S'ha dut a terme una enquesta específica, elaborada gràcies a l'anàlisi de les fase 1 i 2, a 229 entitats de l'ESS catalana i barcelonina, per obtenir el diagnòstic complet sobre l'ús de les FFEE entre les entitats de l'ESS.

Aproximació quantitativa a la problemàtica

L'enquesta a 229 iniciatives, feta en el marc d'aquest informe, indica que el **62% de les entitats de l'ESS tenen contractat algun tipus de servei** amb les FFEE. Aquestes dades, però, contrasten amb els resultats de l'anàlisi de les 1.101 iniciatives presents en el Pam a Pam i en el Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària, que diu que el 63% de les entitats analitzades no treballen amb les FFEE, i **menys del 20% de les entitats administren el 100% dels seus recursos financers en les FFEE.**

Pel que fa als sectors, exceptuant els sectors de logística i finançament i moneda local, més de la meitat de les entitats no disposen de cap recurs financer dins de les FFEE. Aquesta situació és especialment important en els sectors de **comunicació, restauració i hostaleria i salut i cures.**

Quant a les formes jurídiques, un 25% de les **cooperatives i les associacions** tenen més de la meitat dels seus recursos en les FFEE, mentre que les fundacions, les societats mercantils i les mutualitats estan significativament lluny de la mitjana de la utilització de l'ESS.

Resultats de l'ús de les FFEE per part de l'ESS

El **62% de les entitats de l'ESS tenen algun tipus de servei** amb les FFEE. Les entitats juvenils (100%), les de Justícia Global (75%) i les cooperatives i economia solidària (70%) són les que en fan un major ús.

Dins la família del **Tercer Sector**, en canvi, se situa per sota de la mitjana, amb un **53,57%** d'ús. Aquesta dada, però, representa una millora considerable respecte a l'informe *Ús de les finances ètiques en les entitats del Tercer Sector*,¹ publicat el 2019, que apuntava que el **32% de les entitats** del Tercer Sector feien algun ús de les FFEE.

Les entitats recorren molt més a les entitats de les FFEE per **accedir a finançament** (el 53% ho fa) que no pas per a l'operativa bancària (només el 27%).

De fet, les **caixes cooperatives** tenen un paper molt destacat pel que fa a l'operativa bancària (23%) i, juntament amb les FFEE, representen el 50% dels serveis d'operativa.

Les entitats del **Barcelonès fan un major ús de les FFEE**, per a tots els serveis. En l'àmbit d'operativa, per exemple, Fiare Banca Ètica passa de ser la tercera opció (13%) a la segona (19%) i Caixa d'Enginyers passa a ser la primera opció (20%) empatada amb Caixabank. En referència a l'accés a finançament, en el Barcelonès, s'accentua el pes de Coop57, que passa del 32% al conjunt de Catalunya al 37% i Fiare Banca Ètica puja tres punts, del 10% global al 13%.

De totes les entitats que demanen finançament a través de les FFEE, **el 37% tenen l'operativa bancària tant a les FFEE com a les finances convencionals**, mentre que un 12% té l'operativa bancària exclusivament en les FFEE.

Causes de la no utilització de les FFEE

Els principals motius per no tenir l'operativa bancària amb les FFEE són **la no existència d'oficines bancàries (44%)**, la necessitat de gestió d'efectiu i de TPV (32%) i les facilitats tecnològiques vinculades a l'operativa en línia, entre d'altres (29%). En el cas de fora de Barcelona, la gestió de l'efectiu és el principal problema, fins al 57% de les entitats donen aquest motiu.

Destaca el fet que el **24% de les entitats tenen la voluntat de canviar-se** a les FFEE, però no han tingut temps de fer-ho, així que aquí hi ha camp per recórrer.

Entre cooperatives i economia solidària, i Tercer Sector, veiem algunes diferències: la primera, la voluntat de canviar (18% del Tercer Sector i 29% de cooperatives i entitats de l'economia solidària); i la segona, els **compromisos amb la banca convencional** (més alt en el Tercer Sector, per les seves fonts de finançament).

Pel que fa a l'accés al finançament, pràcticament la meitat de les entitats demanen finançament a la banca convencional perquè és amb qui tenen l'operativa. Podem concloure **que tenir un servei amb una entitat bancària condiciona molt la resta de serveis**.

El **34% de les entitats preveuen que necessitaran accedir a finançament** a curt termini, especialment a préstecs i línies de crèdit.

Finalment, quant a l'estalvi, destaca que **una quarta part de les entitats enquestades no coneixen** les opcions d'estalvi i inversió que ofereixen les FFEE.

1. <https://xarxanet.org/biblioteca/us-de-les-finances-etiques-en-les-entitats-del-tercer-sector>

1. INTRODUCCIÓ

Aquest informe analitza l'ús de les Finances Ètiques (FFEE) per part del teixit de l'Economia Social i Solidària (ESS), fent un especial èmfasi en les entitats que operen a la ciutat de Barcelona. Tal com les defineix l'Associació FETS – Finançament Ètic i Solidari,² les FFEE:

“(…) fan compatible la rendibilitat econòmica amb la consecució d'objectius socials i ambientals. La seva finalitat és contribuir a la transformació social a través de la seva activitat financera i asseguradora.”

Les FFEE han experimentat un ràpid creixement, sobretot arran de la crisi de 2008, que va comportar, d'una banda, que les entitats financeres convencionals tallessin en sec el poc crèdit que fins llavors concedien a les pimes i a les entitats de l'ESS, i que, d'altra banda, moltes persones decidissin traspassar els seus estalvis a les FFEE pel desprestigi de les finances convencionals. L'ESS com a àmbit socioeconòmic ha experimentat també una forta expansió, especialment els darrers deu anys. Malgrat que les FFEE són l'àmbit natural de relació de l'ESS amb el sistema financer, sembla haver-hi molt camí per recórrer per tal que les entitats de l'ESS adoptin les FFEE en el seu dia a dia. Aquest informe pretén, doncs, ex-

plorar aquesta problemàtica, per intentar entendre quina és la relació actual de l'ESS (i les seves diferents famílies) amb les FFEE i quins són els principals obstacles per assolir-ne un major ús.

Al capítol 2 expliquem els antecedents d'aquest informe, detallem amb una mica més de detall quins són els objectius de la recerca feta i expliquem l'aproximació metodològica duta a terme. Al capítol 3 fem una primera aproximació quantitativa i qualitativa a la problemàtica mitjançant l'anàlisi dels indicadors de les FFEE de les 1.101 entitats que fan el Balanç Social i que estan presents al Pam a Pam. Al capítol 4 aprofundim en el comportament i ús de les entitats de l'ESS a partir dels resultats d'una enquesta feta en el marc d'aquest estudi, que han contestat 229 entitats de l'ESS. Aquest capítol permet entendre l'ús dels tres grans serveis (operativa bancària, accés a finançament i utilització d'estalvi i inversió) per diferents segments d'anàlisi (territorial, per famílies, per grandària, etc.) i per tipus d'entitat bancària. Al capítol 5 indaguem sobre les causes de la no utilització de les FFEE per a cada un dels tres serveis i analitzem possibles oportunitats i reptes a resoldre per expandir l'ús de les FFEE entre l'ESS. Tanquem l'informe amb el capítol 6, dedicat a les conclusions.

2. <https://fets.org/finances-etiques/>

2. ANTECEDENTS I OBJECTIUS DE L'INFORME

Durant l'any 2023, el Grup de Treball sobre Finances Ètiques de l'Estratègia de Ciutat ESS BCN 2030 va encarregar fer un treball per entendre millor i estrènyer el vincle entre les entitats de l'ESS i les FFEE, en relació amb la provisió de serveis financer.

En aquest sentit, es va fer una primera recerca qualitativa, sobretot de caràcter prospectiu, per disposar d'una primera aproximació a les necessitats de les entitats de base en relació amb l'ecosistema de les FFEE. Aquest estudi es va centrar a entrevistar 12 entitats representatives i/o singulars, vinculades –d'una manera o d'una altra– a l'ESS (vegeu la Taula 1).

Taula 1. Entitats entrevistades durant el 2023

ENTITATS
Dincat
Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB)
Federació de Centres Especials de Treball de Catalunya (FECETC)
Coordinadora de Fundacions
Federació de Mutualitats de Catalunya (FMC)
Federació Catalana de Voluntariat Social (FCVS)
Taula del Tercer Sector Social de Catalunya (TTS)
Consell de Joventut de Barcelona (CJB)
Coòpolis
Ca La Dona
LaFede.cat
Consell d'Associacions de Barcelona (CAB)

Aquella anàlisi va permetre obtenir una primera imatge, des de la percepció subjectiva de les entitats representatives i/o singulars, sobre el vincle entre les seves entitats sòcies i les FFEE.

Així doncs, entre les conclusions d'aquest primer informe destacaríem aquestes:

- El coneixement de les entitats entrevistades sobre les FFEE era subjectiu i, per tant, difícil d'analitzar.
- Cap de les entitats entrevistades va analitzar el coneixement ni l'ús que les seves entitats de base feien de les FFEE. En conseqüència, les seves respostes van ser subjectives i basades en impressions. Això va fer que, a vegades, les respostes que van donar no coincidissin amb la informació proporcionada pels membres del GdT sobre finançament i inversió de l'ESS.
- Totes les entitats amb les quals es va contactar estaven disposades a participar en un estudi per conèixer l'ús que les seves entitats de base feien de les finances ètiques.

Així, partint d'aquesta primera prospecció, es va decidir fer un estudi per conèixer millor l'ús de les FFEE per part de les entitats de base de l'ESS de Barcelona i obtenir una imatge més nítida sobre les seves necessitats, i els obstacles i les potencialitats que existeixen en aquest àmbit.

L'objectiu d'aquest informe és, doncs, aquest:

Analitzar el grau d'utilització de les FFEE per part de les entitats de base de l'ESS per tal d'identificar-ne els obstacles i els reptes i assolir un major ús i una generalització d'aquestes en el sector.

Per assolir aquest objectiu, s'ha fet servir una combinació de metodologies, tant quantitatives com qualitatives, per aprofundir en la diagnosi, tal com es mostra al Diagrama 1.

Diagrama 1. Explicació de les fases i metodologies utilitzades per a la diagnosi

FASE 1: ANÀLISI QUANTITATIVA GLOBAL

Objectiu: analitzar fonts secundàries per obtenir un primer esbós general sobre l'ús de les FFEE per part de l'ESS.

Metodologia: anàlisi dels indicadors d'ús de les FFEE de les 1.101 iniciatives que consten a la base de dades conjunta de Pam a Pam i de Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària.

FASE 2: ANÀLISI QUALITATIVA

Objectiu: obtenir un primer esbós de relacions causals en l'ús de les FFEE per part de les entitats de l'ESS amb menor compromís amb les FFEE.

Metodologia: anàlisi dels camps de text recollits en les entrevistes fetes amb Pam a Pam, per les 280 entitats amb menor puntuació en els indicadors de les FFEE.

FASE 3: ENQUESTA ESPECÍFICA

Objectiu: obtenir la diagnosi completa sobre l'ús de les FFEE per part de les entitats de l'ESS, per tipus de servei (operativa, inversió i finançament), territori, tipus d'entitat, etc.

Metodologia: enquesta específica, elaborada gràcies a l'anàlisi de la fase 2, a 229 entitats de l'ESS catalana i barcelonina.

3. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA I QUALITATIVA

3.1. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA

Com dèiem al punt anterior, s'han fet servir dues tècniques, una quantitativa i una qualitativa, per aproximar-se a la problemàtica, entesa com la insuficient utilització de les FFEE per part de les entitats de base de l'ESS.

L'anàlisi quantitativa d'aquest informe s'ha realitzat amb la consolidació de les dades de Pam a Pam i Balanç social, amb què la Xarxa d'Economia Solidària fa seguiment de l'ESS, any rere any, i on s'hi recullen dades diverses (sectorials, de forma jurídica, mida, facturació, etc.).

La base de dades analitzades conté informació de **1.101 iniciatives de l'ESS**. A continuació detallem com es distribueixen per sector d'activitat i per forma jurídica.

Taula 2. Distribució de la mostra (n=1.101) per sector d'activitat

Sector d'activitat	Nre. d'entitats
Alimentació	254
Assessorament	67
Associacionisme	6
Comunicació	56
Cultura i oci	115
Criança	142
Espais i xarxes	56
Finançament i moneda social	14
Habitatge i gestió de l'entorn	82
Logística	12
Producció i/o venda d'altres productes manufacturats	47
Restauració i hostaleria	41
Salut i cures	123
Subministraments	10
Tecnologia i electrònica	23
Tèxtil	53
Total	1.101

Taula 3. Distribució de la mostra (n=1.101) per forma jurídica

Forma jurídica	Nre. d'entitats
Altres	2
Associació	291
Autònom/a	158
Cooperativa	416
Federació	10
Fundació	71
Mercantils	121
Mutualitats	2
Sense forma jurídica	30
Total	1.101

Per totes aquestes entitats, s'ha analitzat un indicador que determina quin és el percentatge d'ús de les FFEE, aquestes són les diferents opcions disponibles:

- **A.** Cap recurs gestionat a través d'entitats de FFEE.
- **B.** Menys del 50% dels recursos són gestionats a través d'entitats de FFEE.
- **C.** Més del 50% dels recursos són gestionats a través d'entitats de FFEE.
- **D.** El 100% dels recursos són gestionats a través d'entitats de FFEE.

La primera dada rellevant que obtenim és que el **63% de les entitats no tenen cap recurs** financer gestionat a través de les FFEE. A la Taula 4 mostrem els valors mitjans per a tota la mostra.

Taula 4. Mitjana d'utilització de les FFEE pel conjunt de la mostra (n=1.101)

A: 0%	B: <50%	C: 50-99%	D: 100%
63%	11%	14%	12%

Aquests indicadors els podem visualitzar en relació amb els sectors d'activitat (Taula 5) i amb les formes jurídiques (Taula 7).

Taula 5. Anàlisi d'indicadors bàsics d'utilització de les FFEE per sectors d'activitat (n=1.101).

Sectors d'activitat	Total	A: 0%	B: <50%	C: 50-99%	D: 100%
Alimentació	254	64%	8%	17%	11%
Assessorament	67	60%	10%	13%	16%
Comunicació	56	70%	7%	14%	9%
Cultura i oci	115	63%	15%	14%	8%
Educació i recerca	142	55%	15%	20%	10%
Espais i xarxes	56	54%	7%	11%	29%
Finançament i moneda social	14	43%	0%	0%	57%
Habitatge i gestió de l'entorn	82	60%	16%	12%	12%
Logística	12	25%	42%	17%	17%
Producció i/o venda d'altres productes manufacturats	47	64%	4%	26%	6%
Restauració i hostaleria	41	73%	12%	5%	10%
Salut i cures	123	80%	10%	6%	5%
Subministraments	10	60%	10%	0%	30%
Tecnologia i electrònica	23	61%	9%	17%	13%
Tèxtil	53	66%	8%	19%	8%
Altres	6	83%	0%	0%	17%
MITJANA	1.101	63%	11%	14%	12%

La imatge general ens permet afirmar que el grau d'utilització de les FFEE no és majoritari, ans el contrari, en pràcticament tots els sectors amb l'excepció de tres (espais i xarxes, finançament i moneda social, i subministraments), **menys del 20% de les entitats dipositen el 100% dels recursos financers en les FFEE.**

Destaca, per l'altre costat, que, exceptuant els sectors de logística i finançament i moneda social, més de la meitat de les entitats no confien cap recurs en les FFEE. Aquesta situació

és especialment important en els sectors de **comunicació, restauració i hostaleria, i salut i cures.**

Si ens mirem el sector de salut i cures, tradicionalment vinculat al **Tercer Sector Social**, podem desglossar-ne alguns dels subsectors més rellevants (i amb una mostra d'entitats major, en aquest cas, 103), com es mostra a la Taula 6. El resultat és bastant clar: **menys del 10% de les entitats** tenen el 100% dels seus recursos financers dins les FFEE. De fet, tots els subsectors estan per sota de l'ús mitjà de les FFEE per part de l'ESS.

Taula 6. Anàlisi d'indicadors bàsics d'utilització de les FFEE pels subsectors més rellevants de salut i cures (n=103)

	Mostra	0%	<50%	50-99%	100%
Atenció a col·lectius vulnerabilitzats	57	82%	9%	4%	5%
Atenció a gent gran i/o persones dependents	17	82%	10%	4%	4%
Criança	10	60%	10%	30%	0%
Psicologia i atenció a la salut mental	19	74%	10%	5%	11%
MITJANA	103	63%	11%	14%	12%

Si fem l'anàlisi per formes jurídiques (Taula 7), observem:

- Que les economies comunitàries (sense forma jurídica) són les que mantenen un major compromís amb les FFEE.
- Que un 25% de les cooperatives i les associacions tenen més de la meitat dels seus recursos a les FFEE.
- Que les fundacions, les mercantils i les mutualitats estan significativament lluny de la mitjana de la utilització de les FFEE per part de l'ESS.

Taula 7. Anàlisi d'indicadors bàsics d'utilització de les FFEE segons les formes jurídiques (n=1.101)

	Total	0%	<50%	50-99%	100%
Associació	291	64%	11%	16%	9%
Autònom/a	158	64%	12%	18%	6%
Cooperativa	416	61%	11%	12%	16%
Federació	10	60%	10%	10%	20%
Fundació	71	71%	17%	4%	8%
Mercantils	121	70%	7%	17%	6%
Mutualitats	2	100%	0%	0%	0%
Sense forma jurídica	30	47%	0%	23%	30%
Altres	2	50%	50%	0%	0%
MITJANA	1.101	63%	11%	14%	12%

Per acabar aquesta aproximació quantitativa global, hem analitzat també la relació entre la mida de l'entitat i el grau d'utilització de les FFEE (Taula 8), però no s'hi observen correlacions rellevants.

Taula 8. Anàlisi d'indicadors bàsics d'utilització de les FFEE segons la mida de les entitats (n=1.101)

	Total	0%	<50%	50-99%	100%
Sense treballadores	203	71%	8%	14%	7%
d'1 a 10	783	60%	11%	16%	13%
d'11 a 50	78	71%	15%	1%	13%
de 51 a 200	21	71%	10%	5%	14%
201 o més	16	63%	13%	19%	5%

Per fer aquest anàlisi global, es disposa d'un segon indicador, que defineix si més de la meitat dels seus recursos són gestionats amb caixes cooperatives. A les taules 9 i 10 es mostren els resultats per sector i per forma jurídica, comparats amb el mateix indicador per les FFEE.

Taula 9. Anàlisi d'indicadors bàsics d'utilització de caixes cooperatives i FFEE per sectors d'activitat (n=1.101)

	Total	>50coop	>50_FFEE
Alimentació	254	38%	28%
Assessorament	67	54%	30%
Comunicació	56	57%	23%
Cultura i oci	115	44%	22%
Educació i recerca	142	46%	30%
Espais i xarxes	56	54%	39%
Finançament i moneda social	14	57%	57%
Habitatge i gestió de l'entorn	82	53%	24%
Logística	12	63%	33%
Producció i/o venda d'altres productes manufacturats	47	34%	32%
Restauració i hostaleria	41	29%	15%
Salut i cures	123	26%	11%
Subministraments	10	30%	30%
Tecnologia i electrònica	23	63%	30%
Tèxtil	53	38%	26%
Altres	6	17%	17%
Mitjana per a tota la mostra	1.101	42%	26%

Taula 10. Anàlisi d'indicadors bàsics d'utilització de caixes cooperatives i FFEE per formes jurídiques (n=1.101)

	Total	>50coop	>50_FFEE
Associació	291	47%	25%
Autònom/a	158	37%	25%
Cooperativa	416	48%	28%
Federació	10	30%	30%
Fundació	71	27%	13%
Mercantils	121	24%	22%
Mutualitats	2	100%	0%
Sense forma jurídica	30	50%	53%
Altres	2	100%	0%
Mitjana per a tota la mostra	1.101	42%	26%

El més destacat d'aquesta anàlisi és el següent:

- En tots els sectors d'activitat hi ha un major grau d'utilització de les caixes cooperatives que de les FFEE. En alguns sectors, les diferències són molt significatives: comunicació, logística, habitatge i gestió de l'entorn, i tecnologia i electrònica.
- Pel que fa a les formes jurídiques hi ha una tendència similar, especialment acusada en el cas de les associacions i les cooperatives.

3.3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA

La feina feta en aquest apartat és fruit de l'anàlisi dels camps de text del qüestionari de Pam a Pam, específicament del bloc de compromís amb les Finances Ètiques (FFEE). S'han analitzat 280 entitats amb puntuació 0 en el qüestionari de Pam a Pam, puntuació que indica que no utilitzen les FFEE en cap àmbit.

L'anàlisi s'ha basat en la definició de categories de resposta per tal de poder agrupar tendències d'ús (o no ús) per part de les entitats, i entendre les principals causes d'aquest comportament. Aquesta feina no tenia un objectiu finalista (és a dir, obtenir resultats rellevants), sinó que estava enfocada a entendre aquells elements rellevants que caldria introduir en l'enquesta de la fase 3.

Així, mitjançant aquesta anàlisi, s'han identificat 7 grans tipus de resposta que defineixen diferents posicionaments respecte a les FFEE per part de les entitats que no les fan servir:

1. No les utilitzen perquè no donen resposta a necessitats diàries d'operativa i per condicions desfavorables.
2. No les utilitzen perquè no existeix una proximitat territorial entre elles.
3. No les utilitzen, tot i que ho han intentat i/o han tingut males experiències.
4. No les utilitzen perquè tenen compromisos de finançament amb la banca convencional.
5. No les utilitzen, tot i que volen fer el canvi.
6. No les utilitzen pel que fa a l'operativa bancària, però sí per a l'accés al finançament.
7. No les utilitzen pel que fa a l'operativa bancària, però sí per contractar assegurances.

Hi ha categories que es relacionen molt, com per exemple la 1) i la 2). En tot cas, com dèiem, aquestes categories han estat la base per poder dissenyar el treball de camp per a l'obtenció de dades primàries directes de les entitats, mitjançant l'enquesta que analitzem al següent punt.

Algunes de les respostes s'han utilitzat com a cites literals per il·lustrar algunes problemàtiques o reptes amb què es troben les entitats de base.

IDEES DESTACADES

- La primera aproximació quantitativa ens diu que el **63% de les entitats no tenen cap recurs** financer gestionat a través de les FFEE, i que **menys del 20% de les entitats confien el 100% dels seus recursos financers en les FFEE**.
- En l'àmbit dels sectors, exceptuant els sectors de logística i finançament i moneda local, més de la meitat de les entitats no tenen cap recurs financer dins de les FFEE. Aquesta situació és especialment important en els sectors de **comunicació, restauració i hostaleria, i salut i cures**.
- Pel que fa a les formes jurídiques, un 25% de les cooperatives i les associacions dipositen més de la meitat dels seus recursos en les FFEE, mentre que les fundacions, les mercantils i les mutualitats estan significativament lluny de la mitjana de la utilització de les FFEE per part de l'ESS.

4. APROFUNDIMENT EN EL COMPORTAMENT DE LES ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA I EL SEU ÚS DE LES FINANCES ÈTIQUES

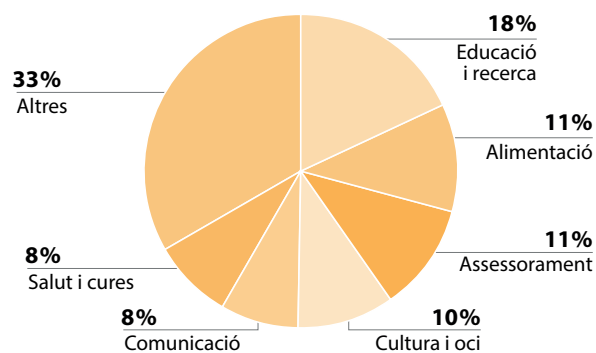
4.1. NOTA METODOLÒGICA

Aquest ha estat el principal treball de camp per a l'obtenció del diagnòstic sobre l'accés i l'ús de les FFEE per part de les entitats de l'ESS. La recollida de dades s'ha fet mitjançant una enquesta, que s'ha enviat a les entitats de base a través de les entitats representatives, fent especial èmfasi en aquelles famílies o subsectors menys representants en les bases de dades de la XES.

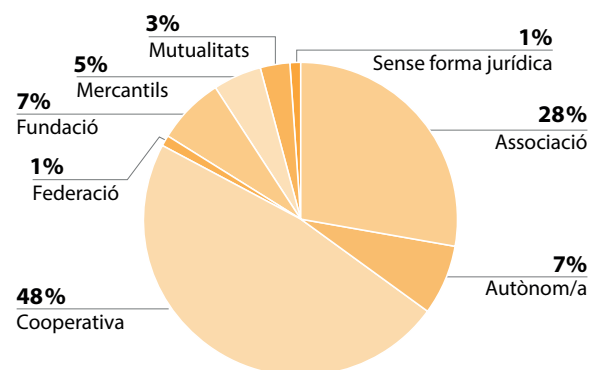
L'enquesta l'han contestat 229 entitats de base, el 53% de les quals, pertanyents a municipis de la comarca del Barcelonès, mentre que l'altre 47% era de la resta de Catalunya.

La distribució de la mostra per sectors d'activitat i de forma jurídica es pot veure en els gràfics 1 i 2.

Gràfic 1. Distribució de la mostra per SECTORS D'ACTIVITAT (n=229)

Gràfic 2. Distribució de la mostra per FORMA JURÍDICA (n=229)

També s'ha fet una aproximació per "famílies" de l'ESS, sobretot a partir de l'anàlisi dels àmbits de pertinença de les entitats enquestades,³ que ha quedat distribuït tal com es mostra a la Taula 11. És evident que, malgrat els esforços per reduir-ne el pes, la família de les cooperatives i l'economia solidària ha quedat sobrerrepresentada i, en general (excepte amb el Tercer Sector), ha quedat una mostra poc representativa pel que fa a la resta de famílies. En relació amb la metodologia, cal tenir en compte que una entitat pot pertànyer a més d'una família, d'aquí que la mostra d'entitats (229) no coincideixi amb el nombre total de respostes per àmbit de pertinença (255).

Taula 11. Distribució de la mostra per famílies de l'ESS (n=229)

Participació per famílies	Nombre d'entitats	% per família
Cooperatives i economia solidària	164	64%
Tercer Sector	30	12%
Mutualitats	7	3%
Entitats de Justícia Global	13	5%
Entitats juvenils	8	3%
Altres	33	13%
Total	255	

Amb tot, creiem que el volum de respostes de les entitats de base ens dona una informació prou representativa, en conjunt, per poder entendre l'ús i l'accés de les entitats de l'ESS a les FFEE.

3. Aquestes són les agrupacions que s'han fet: cooperatives i economia solidària: Coòpolis, Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) i Xarxa d'Economia Solidària (XES); Tercer Sector: Coordinadora de Fundacions, Dincat, Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), Federació Catalana de Voluntariat Social (FCVS), FEICAT-Empreses d'Inserció de Catalunya, Federació de Centres Especials de Treball de Catalunya (FECETC), Taula del Tercer Sector Social de Catalunya (TTS); mutualitats: Federació de Mutualitats de Catalunya (FMC); Entitats de Justícia Global: LaFede.cat; entitats juvenils: Consell de Joventut de Barcelona (CJB); altres: Associacions Federades de Famílies d'Alumnes de Catalunya (AffAC), Ca La Dona, Consell d'Associacions de Barcelona (CAB), Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB).

4.2. ÚS DE LES FFEE PER TIPUS DE SERVEI I RELACIÓ AMB TERRITORI

L'enquesta i l'anàlisi posterior s'ha estructurat al voltant dels tres grans usos o funcions de les finances: l'operativa bancària, la gestió de l'estalvi o la inversió i l'accés al finançament. A més, aquesta anàlisi per funcions, s'ha desglossat per a totes les opcions financeres a l'abast, permetent observar si una entitat de l'ESS, per exemple, tenia l'operativa bancària distribuïda entre dues o tres entitats financeres.

És per això que el nombre de respostes és superior al nombre d'entitats que han contestat, perquè moltes entitats treballen amb més d'una proveïdora de serveis financers. Això ens permet veure que **el servei més utilitzat és l'operativa bancària (el 96% de les entitats en tenen)**, seguit de l'accés al finançament (52%) i els serveis d'estalvi o inversió (32%).

Amb aquestes dades, obtenim una primera visió general del grau d'ús de les FFEE per part de les entitats de l'ESS. Una primera dada que obtenim és que **el 61,1% de les entitats de l'ESS tenen algun tipus de servei amb les FFEE**. A la Taula 12 es mostra aquest mateix percentatge per famílies.

Taula 12. Percentatge d'entitats que treballen amb les FFEE, per famílies (n=229)

	% d'ús global
Mitjana	61,1%
Cooperatives i economia solidària	70,00%
Tercer Sector	53,57%
Mutualitats	0,00%
Entitats de Justícia Global	75,00%
Entitats juvenils	100,00%
Altres	39,39%

Com veiem, les entitats juvenils (100%), les de Justícia Global (75%) i les cooperatives i economia solidària (70%) són les millor situades. Aquesta dada contrasta amb el **37% d'entitats que tenen algun recurs a les FFEE** (obtinguda de la mostra de 1.101 entitats de Pam a Pam i Balanç Social del capítol anterior). L'explicació podria ser que les respostes a la pregunta d'utilització de les FFEE de Pam a Pam i Balanç Social es refereix normalment a l'operativa bancària.

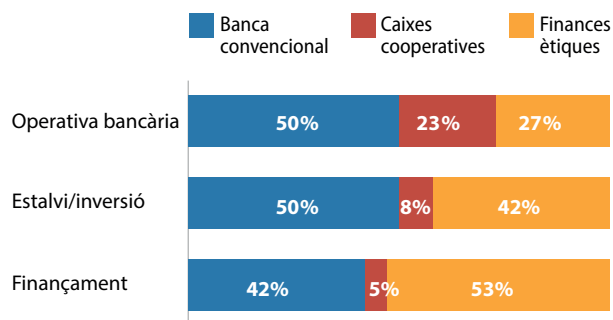
Una tercera font d'informació que podem contrastar és la de l'informe Ús de les finances ètiques en les entitats del Tercer Sector,⁴ publicat el 2019, que apunta que el **32% de les entitats** del Tercer Sector fan algun ús de les FFEE. En aquest cas, les dades recollides amb el present informe són significativament superiors (**53,57%**).

4. <https://xarxanet.org/biblioteca/us-de-les-finances-etiques-en-les-entitats-del-tercer-sector>

Com es veu en el Gràfic 3, hem agrupat les opcions financeres en 3: banca convencional, caixes cooperatives i FFEE. El primer que podem destacar és:

- Que **les entitats recorren molt més a les entitats de les FFEE per accedir a finançament (el 53% ho fan) que no pas per l'operativa bancària (només el 27%).**
- Que les caixes cooperatives tenen un paper molt destacat pel que fa a l'operativa bancària (23%) i, juntament amb les FFEE, representen el 50% dels serveis d'operativa. La lectura oposada ens diu que **la meitat de les entitats de l'ESS fan servir la banca convencional per a l'operativa diària.**

Gràfic 3. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit Catalunya (n=229)

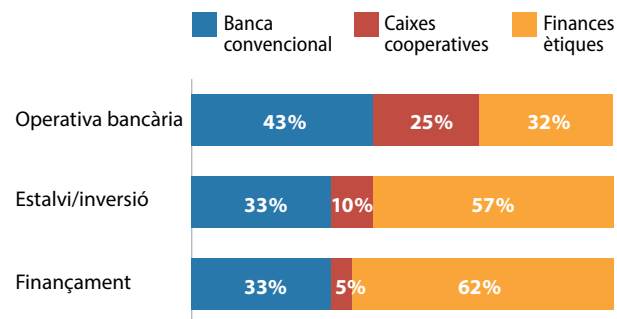
L'anàlisi territorial l'hem fet diferenciant entre les entitats que es troben a la comarca del Barcelonès i les que estan fora d'aquesta. Si fem la comparativa (gràfics 4 i 5), observem el següent:

- Hi ha una tendència general: les entitats del Barcelonès fan un major ús de les FFEE, per a tots els serveis. Destaca especialment l'accés al finançament, on pràcticament **dos terços de les entitats es financen a través de les FFEE.**

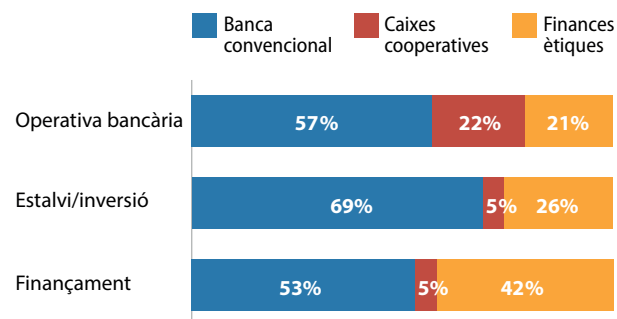
- A escala d'**operativa bancària**, la diferència entre dins i fora del Barcelonès és significativa: a fora, el 57% de les entitats recorren a la banca convencional, mentre que a dins aquesta xifra es redueix fins al 43%.

Més endavant indagarem en les possibles causes d'aquestes diferències.

Gràfic 4. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit Barcelonès (n=120)

Gràfic 5. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit fora del Barcelonès (n=109)

Taula 13. Rànquing d'entitats més utilitzades per part de les entitats de l'ESS, ordenat des de l'operativa bancària (n=229)

CATALUNYA (n=229)				BARCELONÈS (n=120)				FORA DEL BARCELONÈS (n=109)			
Entitats financeres	Finançament	Estalvi/inversió	Operativa bancària	Entitats financeres	Finançament	Estalvi/inversió	Operativa bancària	Entitats financeres	Finançament	Estalvi/inversió	Operativa bancària
Caixabank	17%	20%	21%	Caixa d'Enginyers	5%	10%	20%	Caixabank	17%	26%	23%
Caixa d'Enginyers	4%	7%	19%	Caixabank	17%	15%	20%	Caixa d'Enginyers	4%	3%	17%
Fiare Banca Etica	10%	14%	13%	Fiare Banca Etica	13%	19%	19%	BBVA	14%	12%	14%
Triodos	4%	7%	13%	Triodos	4%	9%	12%	Triodos	5%	5%	14%
Banc Sabadell	6%	6%	9%	Banc Sabadell	5%	6%	10%	Banc Sabadell	7%	5%	9%
BBVA	8%	8%	9%	Caixa Guissona	0%	0%	4%	Altres	11%	16%	7%
Altres	7%	10%	6%	BBVA	4%	4%	4%	Fiare Banca Etica	6%	7%	7%
Caixa Guissona	1%	1%	5%	Altres	5%	6%	4%	Caixa Guissona	1%	2%	5%
Banc Santander	2%	3%	3%	Banc Santander	1%	0%	3%	Banc Santander	2%	7%	3%
Bankinter	2%	2%	1%	Bankinter	3%	1%	2%	Bankinter	1%	3%	1%
Coop57	32%	16%	1%	Coop57	37%	19%	1%	Coop57	25%	12%	1%
Oikocredit	0%	3%	1%	Oikocredit	0%	6%	1%	Coophalal	1%	2%	0%
Fundació Seira	2%	0%	0%	Coophalal	0%	0%	0%	Fundació Seira	1%	0%	0%
Coophalal	1%	1%	0%	Fundació Seira	2%	0%	0%	Goteo	4%	0%	0%
Goteo	5%	2%	0%	Goteo	6%	3%	0%	Oikocredit	0%	0%	0%

A la Taula 13 desgranem els resultats per cada entitat o opció financera, diferenciat territorialment. Les entitats estan ordenades de més a menys utilització per la columna d'operativa bancària. Els destacats serien:

- Pel conjunt de la mostra, entre 5 entitats financeres donen el 75% del servei **d'operativa bancària**, essent, de més a menys, Caixabank (21%), Caixa d'Enginyers (19%), Triodos (13%), Fiare Banca Etica (13%) i Banc Sabadell (9%). Al Barcelonès hi ha canvis significatius: Fiare Banca Etica passa de ser la tercera opció (13%) a la segona (19%) i Caixa d'Enginyers passa a ser la primera opció (20%) empatada amb Caixabank. A fora del Barcelonès, la utilització de Fiare Banca Etica cau considerablement (7%) i l'opció de les FFEE més utilitzada passa a ser Triodos (14%).
- Pel conjunt de la mostra, l'opció més destacada (amb diferència) per a **l'accés a finançament** és Coop57, que representa el 32%, seguida per Caixabank (17%) i Fiare Banca Etica (10%). Si ens ho mirem territorialment, al Barcelonès s'accentua el pes de Coop57, que passa del 32% al 37%, i Fiare Banca Etica puja tres punts, del 10% al 13%. Si sortim del Barcelonès, les xifres de les FFEE empitjoren considerablement.
- Finalment, quant als serveis d'estalvi i inversió, destaquen Caixabank (20%), Coop57 (16%) i Fiare Banca Etica (14%). També al Barcelonès, totes les opcions de les FFEE i cooperatives augmenten la seva importància, on destaca que Coop57 i Fiare Banca Etica passen a ser les primeres opcions.

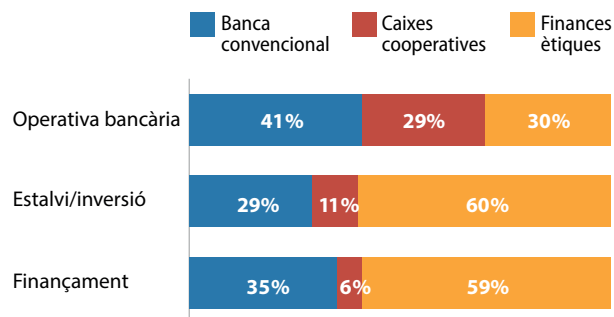
A més, podem establir correlacions entre l'ús de diferents tipus d'entitats per diferents serveis, especialment amb la **relació entre l'accés al finançament i la gestió de l'operativa diària**. Aquests són els elements més destacats:

- De totes **les entitats que demanen finançament a través de les FFEE**, el 37% tenen l'operativa bancària tant a les FFEE com a les finances convencional, un 12% té l'operativa bancària exclusivament a les FFEE i el 50% té l'operativa només a la banca convencional.
- Si mirem casos particulars, veiem que, de totes les entitats que **es financen a través de Coop57** (l'opció més habitual de finançament) tenen l'operativa bancària (en aquest ordre) a Caixa d'Enginyers o Caixabank de manera destacada i, en menor grau, a Fiare Banca Etica, Banc Sabadell i Triodos.
- Si fem l'exercici a la inversa, els resultats empitjoren: de **les entitats que es financen a través de la banca convencional**, el 69% tenen l'operativa bancària només en la banca convencional, un 31% la tenen compartida entre les FFEE i la banca convencional i un 0% la té només amb finances ètiques (això es podria explicar per l'obligatorietat de tenir un compte corrent a la banca convencional per tal de poder accedir-hi al finançament).

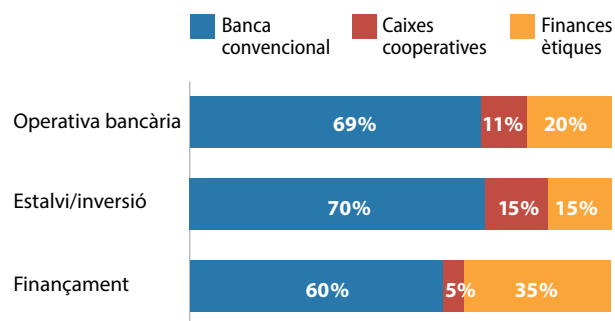
4.3. ÚS DE LES FINANCES ÈTIQUES PER TIPUS DE SERVEI I RELACIÓ AMB LA FAMÍLIA DE L'ESS

L'anàlisi per famílies s'ha dut a terme, com dèiem, classificant les entitats segons les entitats representatives o federatives on estan adherides (tal com es descriu a la nota al peu de l'apartat 4.1.). Sabem que la diferenciació entre famílies de l'ESS és, sovint, un exercici complex, per això, en comptes d'optar per les formes jurídiques, hem optat pels espais d'afiliació. A més, hem introduït alguna altra "família" que no es considera estrictament ESS, com ara les entitats per a la Justícia Global i les entitats juvenils, pel seu interès estratègic. Els gràfics 6, 7, 8, 9 i 10 ens mostren els resultats per a cada família.

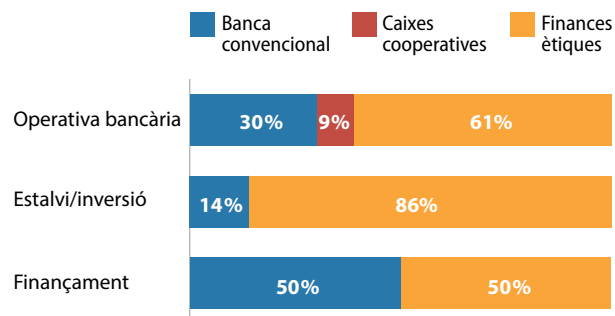
Gràfic 6. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit de les cooperatives i de l'Economia Solidària

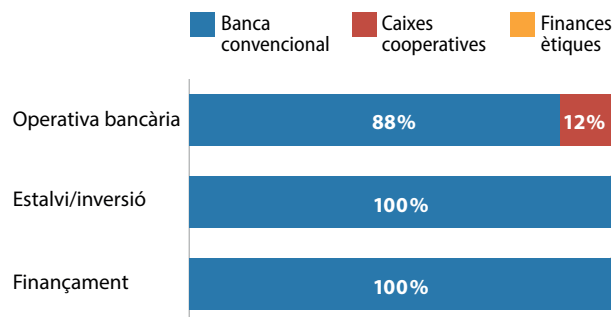
Gràfic 7. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit del Tercer Sector

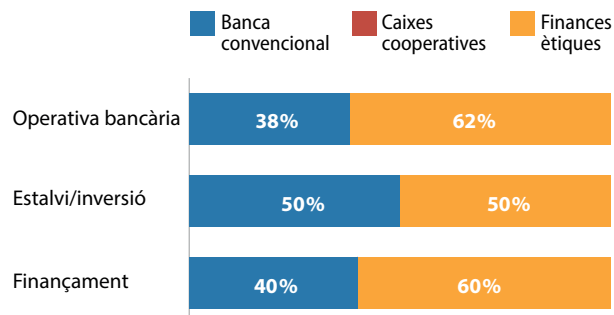
Gràfic 8. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit de les entitats de Justícia Global

Gràfic 9. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit de les mutualitats

Gràfic 10. Tipus d'entitat bancària per tipus de servei, àmbit de les entitats juvenils

Aquests són els aspectes més destacats:

- En conjunt, les entitats de Justícia Global i les entitats juvenils són les que tenen millors indicadors en relació amb l'ús de les FFEE, seguides de prop per les cooperatives i les entitats d'economia solidària. El Tercer Sector, en canvi, mostra uns nivells molt baixos d'utilització de les FFEE. En darrer lloc se situen les mutualitats, que mai utilitzen les FFEE (aquesta dada té a veure, segurament, amb la naturalesa de la seva activitat econòmica i el seu volum de negoci).
- Si ens fixem en l'operativa, veiem que el 60% de les entitats de Justícia Global i de les entitats juvenils fan servir les FFEE. Les cooperatives i les entitats d'economia solidària només disposen del 30% de l'operativa en les FFEE, però, si hi sumem les caixes cooperatives, arriben, també, fins al 60%. Quant al Tercer Sector, l'ús de les FFEE i les caixes cooperatives arriba al 30%.
- Quant a l'accés al finançament, les cooperatives i les entitats d'economia solidària i les entitats juvenils marquen el llistó, ja que el 60% recorre a les FFEE per accedir a finançament. Les segueixen les entitats de Justícia Global, amb el 50% i les entitats del Tercer Sector, amb el 35%.
- Per acabar, observem les pràctiques d'estalvi i inversió: les entitats de Justícia Global es troben al capdavant, amb un 86% d'utilització de les FFEE, seguides de les cooperatives i l'economia solidària (59%), les entitats juvenils (50%) i el Tercer Sector (15%).

IDEES DESTACADES

- El **62% de les entitats de l'ESS tenen algun tipus de servei** amb les FFEE. Les entitats juvenils (100%), les de Justícia Global (75%) i les cooperatives i economia solidària (70%) són les que fan un major ús.
- El **Tercer Sector**, en canvi, se situa per sota de la mitjana, amb un **53,57%** d'ús. Aquesta dada, però, representa una millora considerable respecte a l'informe **Ús de les finances ètiques en les entitats del Tercer Sector**,⁵ publicat el 2019, que apuntava que el **32% de les entitats** del Tercer Sector fan algun ús de les FFEE.
- Les entitats recorren molt més a les entitats de les FFEE per accedir a finançament (el 53% ho fan) que no pas per a l'operativa bancària (només el 27%).
- De fet, les caixes cooperatives tenen un paper molt destacat pel que fa a l'operativa bancària (23%) i, juntament amb les FFEE, representen el 50% dels serveis d'operativa.
- Les entitats del Barcelonès fan un major ús de les FFEE, per a tots els serveis. En relació amb l'operativa, per exemple, Fiare Banca Ètica passa de ser la tercera opció (13%) a la segona (19%) i Caixa d'Enginyers passa a ser la primera opció (20%) empatada amb Caixabank. Quant a l'accés al finançament, al Barcelonès s'accentua el pes de Coop57, que passa del 32% del conjunt de Catalunya al 37% i Fiare Banca Ètica puja tres punts, del 10% al 13%.
- De totes les entitats que demanen finançament a través de les FFEE, **el 37% tenen l'operativa bancària tant a les FFEE** com a les finances convencionals, i un 12% té l'operativa bancària exclusivament a les FFEE.

5. <https://xarxanet.org/biblioteca/us-de-les-finances-etiques-en-les-entitats-del-tercer-sector>

5. ANÀLISI D'OBSTACLES I REPTES PER A L'ÚS DE LES FINANCES ÈTIQUES

Amb l'enquesta hem volgut indagar sobre les causes de la no utilització de les FFEE, per tal de poder identificar els principals punts sobre a treballar per ampliar-ne l'ús al conjunt de l'ESS. Ho hem fet seguint l'estructura dels tres tipus de serveis. Mostrem l'anàlisi a continuació.

5.1. OPERATIVA BANCÀRIA

A totes les entitats que han afirmat que tenien l'operativa bancària amb una entitat no pertanyent a les FFEE, se'ls ha demanat el per què. N'hem obtingut 136 respostes.

A la Taula 14⁶ veiem els resultats globals, entre les respostes obtingudes destaquen la no existència d'oficines bancàries (44%), la necessitat de gestió d'efectiu i de TPV (32%) i les facilitats tecnològiques vinculades a l'operativa en línia (29%), entre d'altres.

Taula 14. Motius de la no utilització d'operativa bancària amb les FFEE (n=136)

1. No existeixen oficines bancàries d'entitats de FFEE a prop	44%
2. Necessitat de gestionar l'efectiu i utilitzar TPV	32%
3. Manca de facilitats tecnològiques: operativa en línia, etc.	29%
4. Hi ha voluntat de canviar a les FFEE, però no hi ha hagut temps per fer el canvi	24%
5. Compromisos previs de finançament amb la banca convencional	18%
6. Les condicions de les entitats de FFEE són desfavorables en comparació amb les de les entitats financeres convencionals	16%

Aquests resultats estan refermats per les tendències identificades en l'anàlisi dels camps de text qualitatiu recollits a través del Pam a Pam. A continuació, mostrem algunes d'aquestes respostes compilades en les entrevistes.

1. No existeixen oficines bancàries d'entitats de FFEE a prop

S'ho van plantejar, però en no haver-hi cap entitat financera ètica amb delegació al Ripollès, ho van descartar.

Utilitzen una caixa cooperativa perquè hi ha oficina a Manresa, perquè han de fer tràmits presencials.

2. Necessitat de gestionar l'efectiu i utilitzar TPV

De moment, operen amb entitats no ètiques, per un tema pràctic (necessiten una entitat amb seu al municipi per poder fer ingressos en efectiu quan fan activitats).

D'un bon principi pertanyien a la banca ètica, però per manca de TPV i altres motius es van veure obligats a tornar a la banca tradicional.

3. Manca de facilitats tecnològiques: operativa en línia, etc.

Van utilitzar les finances ètiques durant un temps, però l'operativa en línia era un drama.

Per rapidesa i comoditat, operen amb la banca convencional.

6. Aquesta i les següents taules es basen en preguntes on era possible respondre més d'una opció. Per aquest motiu el percentatge total de resposta pot sumar més del 100%.

4. Hi ha voluntat de canviar a les FFEE, però no hi ha hagut temps per fer el canvi

Donades les presses en la constitució de l'entitat treballen amb la banca convencional, tot i que hi ha la voluntat de fer el pas cap a la banca ètica en un futur pròxim.

No tenen ni banca ètica ni cooperativa, és un tema pendent de canviar, ja que amb l'activitat del negoci no donen l'abast per fer els tràmits.

5. Compromisos previs de finançament amb la banca convencional

Han de mantenir un compte a la banca convencional per subvencions de l'obra social.

En demanar subvencions, com ara el Pla de millora o Incorporació de joves agricultors, estan obligats a treballar amb la banca convencional.

6. Les condicions de les entitats de FFEE són desfavorables en comparació amb les de les entitats financeres convencionals

Van intentar treballar amb una entitat de FFEE, però aquesta entitat posava condicions inaccessibles.

Ho han intentat de moltes maneres, tant amb entitats de finances ètiques com amb caixes cooperatives, però no era econòmicament viable.

Per continuar amb l'anàlisi, veiem que hi ha **un motiu per a la no utilització** de l'operativa **que canvia substancialment segons si les entitats són o no del Barcelonès, i és la necessitat de gestionar efectiu** i utilitzar TPV: mentre que les entitats barcelonines l'hi atribueixen un 29%, a fora del Barcelonès aquest percentatge puja fins al 57%, fet que es relaciona, probablement, amb la necessitat de tenir accés a oficines bancàries.

En analitzar les dades de les dues famílies de les quals tenim una mostra més significativa, les cooperatives i l'economia solidària i el Tercer Sector (vegeu la Taula 15), es fa difícil extreure resultats concloents. Tot i això, sí que s'observen algunes diferències prou rellevants, com la diferència en la voluntat de canviar (18% del Tercer Sector i 29% de cooperatives i economia solidària), els compromisos amb la banca convencional (més alt en el Tercer Sector per les seves fonts de finançament) o les condicions desfavorables (una percepció més alta al Tercer Sector que al cooperativisme i l'economia solidària).

Taula 15. Motius de la no utilització d'operativa bancària amb les FFEE, per famílies de l'ESS (n=110)

	Cooperatives i ESS (n=93)	Tercer Sector (n=17)
No existeixen oficines bancàries d'entitats de FFEE a prop	47%	41%
Necessitat de gestionar l'efectiu i utilitzar TPV	29%	35%
Manca de facilitats tecnològiques: operativa en línia, etc.	29%	18%
Hi ha voluntat de canviar a les FFEE, però no hi ha hagut temps per fer el canvi	27%	35%
Les condicions de les entitats de FFEE són desfavorables en comparació amb les de les entitats financeres convencionals	14%	16%
Compromisos previs de finançament amb la banca convencional	18%	24%

Finalment, a totes les entitats que tenen l'operativa bancària en les FFEE, se'ls ha demanat **una valoració del servei** de l'1 al 10, i la puntuació mitjana ha estat de 7,35.

5.2. ACCÉS A FINANÇAMENT

Quant a l'accés a finançament, han contestat 37 entitats. Els seus motius es mostren a la Taula 16.

Taula 16. Motius de la no utilització de finançament de les FFEE (n=37)

	General	Barcelonès	Fora Barcelonès	Cooperatives i ESS
Desconeixem les opcions de finançament de les entitats de FFEE	11%	17%	8%	10%
Les condicions de les entitats de FFEE són desfavorables en comparació amb les de les entitats financeres convencionals	14%	17%	12%	10%
Tenim l'operativa bancària amb la banca convencional i això ens porta a demanar el finançament a través d'aquesta	49%	42%	52%	52%
Nombre de Respostes	37	12	25	21

Destaca que pràcticament la meitat de les entitats demanen finançament a la banca convencional perquè és amb qui tenen l'operativa. De tota manera, l'anàlisi de dades de Pam a Pam posa de manifest que és l'accés a finançament el que condiciona l'operativa bancària, i no pas al revés. En qualsevol cas, podem concloure que **tenir un servei amb una entitat bancària condiciona molt per a la resta de serveis**.

En aquest cas, en l'anàlisi dels camps de text qualitius recollits a través del Pam a Pam és especialment rellevant per la segona de les respostes, relativa a les **condicions desfavorables** de les entitats de FFEE:

Van intentar demanar préstec a través de les FFEE, però els hi oferien millors condicions, tracte proper i facilitats a la banca convencional.

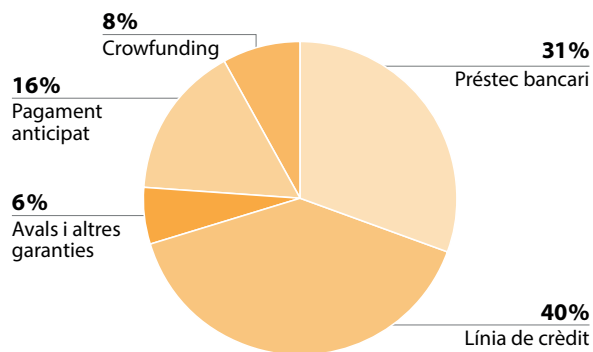
Els interessos de la banca ètica per a pòlisses són massa alts.

Les entitats de FFEE no els van concedir un préstec perquè no són cooperativa, per tant, el tenen amb la banca convencional.

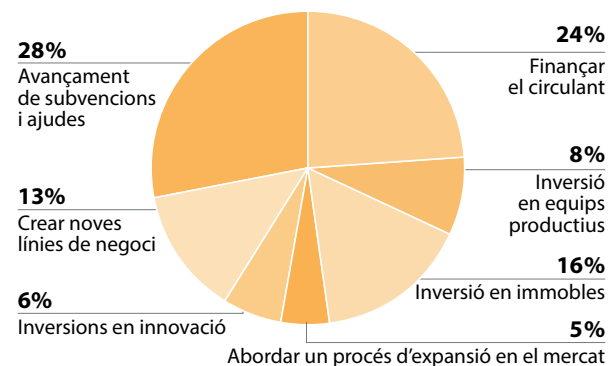
També hem volgut analitzar possibles utilitzacions futures de les FFEE: el **34% de les entitats preveuen necessitar accedir a finançament** a curt termini. Així mateix, hem demanat quin tipus d'instrument de finançament creuen que poden necessitar (Gràfic 11), o predominen els préstecs i les línies de crèdit.

Gràfic 11. Instruments de finançament necessaris a curt termini (n=106)

En el Gràfic 12 es mostra la destinació prevista dels fons a sol·licitar, i veiem que pràcticament la meitat es volen dedicar a avançament de subvencions o ajudes i a finançament del circulat. Davant la pregunta de si preveuen fer servir les FFEE per accedir a aquests recursos financers, el 97% afirmen que sí (això òbviament no vol dir que sigui així, sinó que ens trobem davant d'un biaix de conveniència social o de resposta socialment acceptada).

Gràfic 12. Destinació dels fons a sol·licitar previstos (n=133)

5.3. ESTALVI I INVERSIÓ

Quant a l'estalvi i la inversió, han contestat 38 entitats. Els seus motius es mostren a la Taula 17.

Cal destacar que **una quarta part de les enquestades no coneixen** les opcions d'estalvi i inversió que ofereixen les FFEE. I també que **el 42%** no tinguin els seus estalvis a les FFEE **perquè tenen la resta de serveis amb la banca convencional**, quan no són dues opcions excloents.

Taula 17. Motius de la no utilització de les opcions d'estalvi i inversió de les FFEE (n=38)

	General	Barcelonès	Fora Barcelonès	Cooperatives i ESS	Tercer Sector
Desconeixem les opcions d'estalvi/inversió amb entitats de FFEE	26%	33%	22%	16%	38%
Les condicions de les entitats de FFEE són desfavorables en comparació amb les de les entitats financeres convencionals	24%	20%	26%	21%	38%
Tenim l'operativa bancària amb la banca convencional i això ens porta a utilitzar productes d'estalvi/inversió a través d'aquesta	42%	27%	52%	42%	38%
Nombre de respostes	38	15	23	19	8

Davant la pregunta de si preveuen utilitzar productes d'estalvi o d'inversió a curt termini, el 21% de les entitats afirmen que sí que ho preveuen. D'aquestes, el 97% afirmen que ho faran amb les FFEE i un 73% creuen que els hi seria útil una campanya que expliqués les opcions d'estalvi que ofereixen les FFEE (altra vegada ens trobem amb el biaix de resposta

socialment acceptada en ambdues respostes, especialment a la primera).

En aquest cas, les respostes recollides al Pam a Pam no són rellevants, ja que aporten molt poca informació sobre la política d'estalvi o inversió.

IDEES DESTACADES

- Els principals motius per no tenir l'operativa bancària amb les FFEE són la no existència d'oficines bancàries (44%), la necessitat de gestió d'efectiu i de TPV (32%) i les facilitats tecnològiques vinculades a l'operativa en línia, entre d'altres (29%). En el cas de fora de Barcelona, la gestió de l'efectiu és el principal problema, fins al 57% de les entitats donen aquest motiu.
 - Destaca que el 24% de les entitats tenen la voluntat de canviar-se a les FFEE, però no han tingut temps per fer-ho, així que aquí existeix camp per recórrer.
 - Entre cooperatives i economia solidària, i Tercer Sector, veiem que hi ha algunes diferències: la primera, en la voluntat de canviar (18% del Tercer Sector i 29% de cooperatives i economia solidària); i la segona, en els compromisos amb la banca convencional (més alt en el Tercer Sector per les seves fonts de finançament).
 - Pel que fa a l'accés a finançament, veiem que pràcticament la meitat de les entitats demanen finançament amb la banca convencional perquè és amb qui tenen l'operativa. Podem concloure **que tenir un servei amb una entitat bancària condiciona molt la resta de serveis**.
 - El **34% de les entitats preveuen necessitar accedir a finançament** a curt termini, especialment préstecs i línies de crèdit.
 - Finalment, quant a l'estalvi, destaca que **una quarta part de les enquestades no coneixen** les opcions d'estalvi i inversió que ofereixen les FFEE.
-

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Abast global de les FFEE entre les organitzacions de l'ESS

- El 62% de les entitats de l'ESS tenen algun tipus de servei amb les FFEE, sent l'accés a finançament el servei més habitual: més de la meitat (53%) de les entitats de l'ESS utilitzen les FFEE per a finançar-se (les FFEE són, doncs, majoritàries per a aquest tipus de servei).
- La banca convencional encara té un pes dominant en els altres dos serveis financers; en concret, el 50% hi recorre per l'operativa bancària i l'altre 50% per les opcions d'estalvi i inversió (l'altre 50% es cobreix entre les FFEE i les caixes cooperatives).

Ús per famílies de l'ESS

- Les dues grans famílies de l'ESS –en termes quantitius– mostren una diferència prou significativa en l'ús de les FFEE: el 70% de les cooperatives i entitats d'economia solidària tenen algun tipus de servei amb les FFEE, mentre que aquest percentatge baixa fins al 54% en el cas del Tercer Sector. Aquesta dada, però, representa una millora considerable respecte a l'informe Ús de les finances ètiques en les entitats del Tercer Sector,⁷ publicat el 2019, que apuntava que el 32% de les entitats del Tercer Sector feien algun ús de les FFEE.
- Les entitats juvenils i les de Justícia Global plasmen el seu compromís amb valors transformadors en la seva pràcti-

ca financera: el 100% de les entitats juvenils té algun servei amb les FFEE i el 75% de les de Justícia Global.

Diferències territorials

- Hi ha una tendència general: les entitats del Barcelonès fan un major ús de les FFEE, per a tots els serveis.
- Destaca especialment l'accés a finançament, on pràcticament dos terços de les entitats del Barcelonès es financen a través de les FFEE, on Coop57 representa el 37% del finançament.
- Pel que fa a l'operativa bancària, la diferència entre dins i fora del Barcelonès és significativa: a fora, el 57% de les entitats recorren a la banca convencional, mentre que en el Barcelonès aquesta xifra es redueix fins al 43%. En aquest cas, destaca Fiare Banca Ètica, ja que dona servei al 19% de les entitats.

Dades per tipologia d'ús

Operativa bancària:

Caixabank és l'entitat més utilitzada (21%), seguida de Caixa d'Enginyers (19%), Fiare Banca Ètica (13%) i Triodos (13%).

En general, els serveis de les FFEE respecte a l'operativa bancària han evolucionat i millorat molt en els últims anys. Aquesta evolució es plasma en la valoració que en

7. <https://xarxanet.org/biblioteca/us-de-les-finances-etiques-en-les-entitats-del-tercer-sector>

fan les entitats que l'utilitzen (**7,35 sobre 10**) però no sembla reflectir-se en les respostes de les entitats que no la fan servir.

Sembla que els principals motius per no tenir l'operativa bancària en les FFEE tenen a veure més amb **preconcepcions sobre la qualitat** i extensió d'aquests serveis que amb la realitat (es posa sobre la taula no existència d'oficines bancàries –44%–, la necessitat de gestió d'efectiu i de TPV –32%– i les facilitats tecnològiques vinculades a l'operativa en línia –29%–).

El cas de TPV ens brinda un bon exemple: moltes entitats no necessiten tenir aquest servei i, en cas de necessitar-lo, poden optar per plataformes independents que presenten aquest servei i que serien complementàries amb tenir l'operativa bancària a les FFEE.

També cal destacar que el **24% de les entitats han manifestat la voluntat de canviar-se** a les FFEE, però no han tingut temps per fer-ho, així que aquí existeix camp per recórrer pel que fa a l'acció comercial.

- **Finançament:**

El finançament és el servei on les FFEE han aconseguit **major implantació: més de la meitat** de les entitats es financen a través de les FFEE.

Tot i això, tenir **un servei amb una entitat bancària condiciona** molt a l'hora d'accedir a la resta de serveis. En aquest sentit, la meitat de les entitats afirmen tenir un servei amb una entitat bancària convencional –majoritàriament l'operativa bancària– i això els condiciona a l'hora de demanar finançament.

El 34% de les entitats enquestades preveuen necessitar accedir a finançament a curt termini, així que aquí trobem una oportunitat per a les FFEE.

- **Estalvi / inversió:**

Una quarta part de les enquestades **no coneixen les opcions** d'estalvi i inversió que ofereixen les FFEE. En aquest aspecte, les entitats de FFEE tenen un gran ventall d'opcions per estalviar i invertir, i encara tenen marge per fer-les arribar al conjunt de l'ESS, especialment al Tercer Sector, on el percentatge de desconeixement puja al 38%.

Coordinat per:

En agrupació amb:

Elaboració:

Amb el suport de:

Un projecte de:

FETS
Finançament Ètic i Solidari